

“краса душі, краса любові – найвища на землі краса” (В. Сосюра). Тож вивчення цих творів стане окрасою курсу літератури для учнів 5-8 класів.

Література

1. Огульчанський Олексій. Степова принцеса: повісті. Мелітополь, 2018. 168 с.

Харлан О. Д.,

доктор філологічних наук,

Бердянський державний педагогічний університет

ТАЄМНИЦЯ ЯК (НЕ)ПАМ'ЯТЬ У ПРОЗІ ПРО МИСТЕЦТВО (РОМАНИ ЄВГЕНІЇ КОНОНЕНКО “ЖЕРТВА ЗАБУТОГО МАЙСТРА” І ТРЕЙСІ ШЕВАЛЬЄ “ДІВЧИНА З ПЕРЛОВОЮ СЕРЕЖКОЮ”)

У романах Євгенії Кононенко “Жертва забутого майстра” (2007) [2] і Трейсі Шевальє “Дівчина з перловою сережкою” (1999, український переклад 2016) [4] об’єктом художнього осмислення є митці і твори мистецтва. Євгенія Кононенко звертається до постаті Йогана Георга Пінзеля, скульптора першої половини XVIII ст., твори якого частково збереглися до нашого часу. Трейсі Шевальє бере за основу життя нідерландського художника XVII Яна Вермеєра та історію створення картини “Дівчина з перловою сережкою”. Для цих творів характерне поєднання, серед інших, історичного й детективного жанрів.

Одним із важливих сюжетотвірних елементів у історичній і детективній прозі є мотив таємниці. Якщо в історичних творах таємниця зумовлена характером подій, що відбуваються в минулому і через це не завжди достовірно відтворюються з плином часу, то в детективах “таємниця носить не абсолютний, а відносний характер, будучи наслідком поєднання об’єктивних обставин і певного злого наміру, а її вирішення можливе і посилено для людини, що здатна зібрати воедино розсіяну по частинах інформацію і правильно осмислити її” [3].

Роман Євгенії Кононенко – це розповідь про пошуки духовних і матеріальних слідів Майстра. Пінзель, як автор унікальних не тільки для свого часу скульптур, став відомим для загалу тільки у другій половині XX ст. – скульптор світового рівня був забутий більше як на 300 років. Як відомо, біографія Пінзеля містить багато невідомих сторінок [1], і цей “прихований” життєпис, з одного боку, не дає нам можливості бачити повноцінну картину життя скульптора, але, з іншого, таємниця стає причиною особливого ним зацікавлення. Те ж саме стосується і творів Майстра: скульптури зберігаються в музеях Львова, Тернополя, Івано-Франківська та ін., але невідомими залишаються його ранні твори, ще більше знищено. Євгенія Кононенко використовує таємницю (з елементами містики) як основу для творення сюжету, розвиваючи його в двох основних часових площинах – Друга світова війна і сучасність.

У творі Трейсі Шевальє маємо художню спробу розкрити таємницю моделі картини Яна Вермеєра “Дівчина з перловою сережкою”. Історія написання одного з найвідоміших полотен митця поєднується із зображенням життя міста Делфта середини XVII ст. Роман прочитується як історичний текст, але тут присутні роздуми про важливість і можливість інтерпретації історії, природу пам’яті, амбівалентність сприйняття однієї й тієї ж події.

Таким чином, мотив таємниці стає важливим сюжетотвірним чинником у романах про мистецтво. Таємниця біографії, відсутність відомостей про історію створення предмета мистецтва сприяє актуалізації художнього і мнемонічного моделювання.

Література

1. Возницький Б. Микола Потоцький – староста Канівський та його митці – архітектор Бернард Меретин і сницар Іоанн Георгій Пінзель. Львів : Центр Європи, 2005. 160 с.
2. Кононенко Євгенія. Жертва забутого майстра. К. : Грані-Т, 2007. 180 с.
3. Николаев Д.Д. Детектив. Литературная энциклопедия терминов и понятий. М. : НПКи "Интервал", 2001. С. 221.
4. Шевальє Трейсі. Дівчина з перловою сережкою / пер. з англ. Олександри Гординчук. Львів: Видавництво Старого Лева, 2016. 380 с.

Чуй К. І.,

кандидат філологічних наук,

Волинський коледж

Національного університету харчових технологій

**ЖАНР ЗАПИСОК У МАСОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ: “ЗАРУЧНИК СПОКУСИ, АБО
ЗАПИСКИ ГЛАМУРНОГО КОХАНЦЯ” ОЛЕКСАНДРА ГОРОБЦЯ**

Світ нестримно рухається вперед, відкриваючи сучасникам можливості поширювати будь-яку інформацію в необмеженій кількості. На художнє слово як особливий акумулятор людського досвіду впливає все більше прагматичних чинників. Вони зумовлюють появу масової літератури – незліченних варіацій популярних (модних) вербальних сенсів і дискурсів, які є постійним атрибутом книжкового ринку. Через очевидні причини (низька якість, орієнтація на посереднього читача та комерційний розрахунок видавця) українське масове письменство тривалий час перебувало на маргінесі літературознавчої рецепції. Однак таке явище в художньому процесі існує, тому ігнорувати його не можна.

У 2011 році з'явилося ґрунтовне дослідження С. Філоненко “Масова література в Україні: дискурс / гендер / жанр” [3] як спроба осмислити національну популярну літературу в теоретичному вимірі, зокрема розглянути формування її жанрової системи в гендерному аспекті. Студія С. Філоненко цілісна й об'ємна, але не може охопити твори абсолютно всіх жанрів, тому “залишає для майбутніх дослідників багато “білих плям” на карті масової літератури” [3, 381]. Однією з них є цікавий для нас жанр записок, представлений твором Олександра Горобця “Заручник спокуси, або Записки гламурного коханця”.

Жанр записок актуальний у зарубіжному масовому письменстві початку нового тисячоліття, зокрема російській прозі: “Записки божевільної оптимістки” (2003) Дар'ї Донцової, “Записки кота Шашлика” (2003) і “Записки нареченої програміста” (2007) Алекса Екслера, “Записки приїжджого” (2010) Михайла Бару, “Записки шлюбного агента” (2011) Вікторії Фабішек, “Записки для моїх нащадків” (2014) Аріадни Борисової, “Записки з пекла. Про пристрасті і спокуси” (2016) Олени Пашенко, збірник “Записки на айфонах” (2017) Олександра Ципкіна, Олександра Снегірьова та Олександра Маленкова. Знаходимо цей жанр в американського автора Гарта Каллахана – “Записки на серветках” (2015). Цей перелік не є вичерпним, адже з'являються нові белетристичні твори, позначені жанровим маркером “записки”. Більшість із них поширюються в електронному форматі мережею Інтернет.

“Жанр – ключове поняття для характеристики масової літератури. Вона перебуває під владою жанру: її функціонування – від створення до споживання-читання – визначене жанровими параметрами. Жанрові приписи оприявнюють конвенційність масової літератури” [3, 17]. Особливістю записок є межова ситуація в жанровій системі,